

Piotr Kowolik

Halina Semenowicz : inicjator i animator ruchu "Pedagogiki Celestyna Freineta" w Polsce

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (12-13), 262-265

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Kowolik

Halina Semenowicz — inicjator i animator ruchu „Pedagogiki Celestyna Freineta” w Polsce

Dr Halina Helena Marta Semenowicz z domu Stoessel urodziła się 30 lipca 1910 roku w Śremie w województwie wielkopolskim. Córka Władysława i Wiktorii Stoessel z domu Tabaczyńska. H. Semenowicz jest wdową po Aleksandrze Semenowiczu, który zmarł 5 stycznia 1947 roku.

Wykształcenie:

- Wyższe Liceum im. Dąbrowki w Poznaniu, w 1930 roku matura z uprawnieniami Wyższych Kursów Nauczycielskich,
- Absolutorium Studiów na Wydziale Geografii Uniwersytetu Poznańskiego — 1934 r.,
- Wieczorowa Szkoła Języków obcych „Ecole Polyglotte” w Liege w 1937 r.,
- Instytut Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, dyplom 1957 r.,
- 2 lata studiów eksternistycznych na Wydziale Romanistyki Uniwersytetu Warszawskiego 1960–1962,
- Studia eksternistyczne na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego. Magisterium u prof. B. Suchodolskiego 1964 r.,
- Doktorat Nauk Humanistycznych (pedagogika) na Uniwersytecie Warszawskim u prof. B. Suchodolskiego 1968 r.

Dzieci:

- Aleksandra-Maria, ur. 2 grudnia 1941 roku w Clermont–Ferrand (Francja), malarka i scenograf.
- Anna-Danuta, ur. 2 grudnia 1942 roku w Clermont–Ferrand (Francja), scenograf, od 1962 w Paryżu. Zmarła 8 czerwca 1999 roku.

Znajomość języków obcych biegła w mowie i piśmie: język francuski, angielski, niemiecki.

Przebieg pracy zawodowej 1930–1970:

1930–1934 — nauczycielka w szkole Powszechnej Janiny Sulerzyskiej w Poznaniu.

1934–1940 — nauczycielka w szkołach dla dzieci polskich emigrantów i organizatorka harcerstwa w Belgii.

1947 — powrót do kraju z dwójką małych dzieci (4 i 5 lat), mieszkanie w szatni za salą teatralną szkoły TPD.

- 1947–1949 — nauczycielka w Liceum Pedagogicznym i Szkole Ćwiczeń TPD w Poznaniu (z powodu braku mieszkania wyjechała).
- 1949–1950 — nauczycielka i kierowniczka pedagogiczna w Prewentorium Przeciwgruźliczym — Bucze Harcerskie koło Cieszyńska.
- 1950–1952 — nauczycielka w Liceum Ogólnokształcącym TPD w Poznaniu (wyjechała ze względu na brak mieszkania).
- 1952–1955 — kierowniczka szkoły w Prewentorium przeciwgruźliczym w Świdrze oraz kierowniczka pedagogiczna Zespołu Sanatoriów i Prewentoriów województwa warszawskiego.
- 1955–1970 — kierowniczka szkoły i kierowniczka pedagogiczna w sanatorium przeciwgruźliczym w Otwocku.
- 1958–1969 — wykładowca metodyki na studiach zaocznych PiPS (dział przewlekłe chorych) w Warszawie.
- 1970 — przejście na emeryturę.

Prace społeczne:

Przed II wojną światową

- prowadzenie dwóch drużyn harcerskich w Poznaniu, udział w obozach szkoleniowych dla drużynowych i podharcemistrzów w Poznaniu, w obozach roboczych przy budowie cisowego Dworku w Sromowcach koło Czorsztyna (dzieło Olgi Małkowskiej).
- Praca w Akademickim Kole Harcerskim w Uniwersytecie Poznańskim.
- Wyjazdy w charakterze tłumaczki na obozy zagraniczne: Zlot Skautów Wodnych w Kościerzynie (1930), Jamborec w Godole na Węgrzech (1933), Zlot Skautów Słowiańskich w Pradze, Międzynarodowy Obóz w Oxon koło Oxfordu w Anglii (1929).
- Od 1934 do listopada 1939 roku organizowanie i kierowanie harcerstwem żeńskim w Belgii w charakterze komendantki Chorągwi.

Podczas II wojny światowej

- Od września do grudnia 1939 werbowanie w Belgii ochotników do powstającej we Francji Armii Polskiej. Praca była tajna, bo Belgia zachowała neutralność. Ostrzeżona przez pracownika konsultatu niemieckiego, że grozi jej aresztowanie, wyjechała do Francji w listopadzie 1939 roku.
- Od grudnia 1939 roku do końca wojny, różne służby w PCK — pielęgniarki, łączniczki, świetliczanki, nauczycielki w „obozach pracy”, w schroniskach dla zdemobilizowanych wojskowych, w szpitalu polowym, a po zajęciu całej Francji była pielęgniarką we Francuskim Ruchu Oporu w departamencie Gers.

Po zakończeniu II wojny światowej i powrocie do Polski

- 1946–1947 — nauczycielka Instruktoratu Ambasady Polskiej w Paryżu.
- 1950–1952 — kierowanie sekcją klas I-II w Ośrodku Metodycznym w Poznaniu.
- 1953–1954 — zorganizowanie i przeprowadzenie kursu dla wychowawców Służby Zdrowia celem uzyskania przez nich kwalifikacji (60 osób z woj. warszawskiego), wszyscy wykładowcy pracowali bezpłatnie.
- 1955–1957 — Radna Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie, przewodnicząca Komisji Oświaty.
- 1955 — praca tłumacza na Międzynarodowym Festiwalu Młodzieży w Warszawie (dla gości honorowych).

- 1957 — praca tłumacza na Międzynarodowym Kongresie Związków Nauczycielskich (FiSE).
1958 — wykłady na Kursie Polonii zagranicznej w Płocku.
1958-1963 — członek Kolegium Redakcyjnego czasopisma „Szkoła Specjalna”.
1967 — praca tłumacza (język francuski) podczas dwutygodniowej podróży po Polsce „Grupy Roboczej ONZ do elektryfikacji wsi”.
1976-1980 — funkcja ławnika w Powiatowym Sądzie w Otwocku.

Od 1957 roku po dzień dzisiejszy: propagowanie, wdrażanie pedagogiki Celestyna Freineta w szkole polskiej; ponad 100 wykładów na spotkaniach, kursach, seminariach i konferencjach (Katowice, Radom, Poznań, Jelenia Góra, Wałbrzych, Wrocław, Łomża, Gdańsk, Złotoryja i inne).

W 1967 roku powstał Komitet, zainteresowany sprawą propagowania pedagogiki Freineta. Był to zespół nieformalny, ale składający się z ludzi mogących pomóc, jak np. dyrektor COM-u p. Szedny, który zorganizował w 1968 roku kurs dla nauczycieli klas I-IV z całej polski (80 osób). Na tym kursie była głównym wykładawcą.

Szkoła w sanatorium otwockim, którą kierowała została w tym samym roku uznana przez kuratorium jako „Szkoła wiodąca w stosowaniu pedagogiki Freineta”.

Największą pomoc i osobiste zaangażowanie w upowszechnianiu pedagogiki Freineta okazał prof. Aleksander Lewin. W 1969 roku zorganizował w Instytucie Badań Pedagogicznych ogólnopolskie sympozjum dla inspektorów szkolnych na temat pedagogiki Freineta. Z pomocą H. Semenowicz i zespołu otwockiego przygotowane zostały wystawy pomocy naukowych i malarstwa dzieci.

Cały numer „Biuletynu Instytutu” (nr 3/1969) zawiera cenne artykuły na temat Freineta.

Wkrótce potem prof. Lewin przyjął freinetowską grupę Animatorów do pracowni korczakowskiej w Instytucie.

Z tego opisu wynika jasno, że zasługą H. Semenowicz było to, że udało się pozyskać prof. Lewina i dużą grupę nauczycieli z powołania dla nowatorskiej myśli pedagogicznej Celestyna Freineta, ale nastąpiło to po wielu latach żmudnej, upartej pracy w szkole otwockiej, do której przyjeżdżali coraz częściej studenci, pracownicy nadzoru pedagogicznego, ośrodków metodycznych. Przysłuchiwali się zajęciom w różnych klasach, oglądali wystawy, słuchali pogadanek, otrzymywali odpowiedzi nauczycieli na swe pytania i gazetkę szkolną „Syrenkę”, która wychodzi bez przerwy od 1958 roku.

Wszyscy odwiedzający szkołę Freineta zauważyli przede wszystkim stosunki panujące między uczniami i nauczycielami. Swobodne wypowiedzianie się dzieci bez cienia arogancji czy nieśmiałości. Dobry klimat współpracy między nauczycielami, wychowawcami i personelem medycznym.

Od połowy lat 60-tych zaczęły powstawać zespoły regionalne w kilku województwach. Nauczyciele odpowiedzialni za te zespoły przyjeżdżali na spotkania i seminaria w Instytucie Badań Pedagogicznych (IBP), a także organizowali zjazdy wojewódzkie w oparciu o Ośrodki Metodyczne lub Uniwersytety (Poznań, Wrocław, Wałbrzych, Gdańsk, Bydgoszcz, Łomża, Gniezno i inne).

W roku 1976 wyszła w druku w wydawnictwie Ossolineum książka: Celestyn Freinet *O szkołę ludową. Pisma wybrane*. Opracowanie A. Lewin i H. Semenowicz, tłumaczenie H. Semenowicz. W tym samym roku odbyło się w Płocku międzynarodowe spotkanie freinetowców z 14 krajów, w którego przygotowaniu H. Semenowicz miała znaczący udział.

W 1988 roku, podczas uroczystego seminarium w Warszawie, H. Semenowicz przekazała przewodnictwo Komisji Koordynacyjnej Animatorów pedagogiki Freineta, mgr Zofii Napiórkowskiej z Łomży z życzeniami, abyśmy się stali legalnym Stowarzyszeniem. To marzenie spełniło się w 1993 roku. Od tej pory wraz z prof. Lewinem są tylko konsultantami i honorowymi członkami Polskiego Stowarzyszenia Animatorów Pedagogiki C. Freineta.

10 lutego 2001 roku odbył się IV Walny Zjazd Stowarzyszenia Animatorów Pedagogiki C. Freineta w Warszawie. Ze sprawozdania wynika, iż w dniu 30 grudnia 2000 roku liczba członków

czynnych wynosiła 402, liczba sympatyków korzystających z warsztatów, materiałów i wydawnictw to około 3 500 nauczycieli, 19 grup regionalnych oraz 3 w toku reorganizacji.

Działalnością Stowarzyszenia kieruje 9-osobowy Krajowy Zespół Koordynacyjny, wybrany już na IV-tą kadencję.

Działalność Stowarzyszenia jest akceptowana i wspierana przez MEN i wspomagana przez CODN. Stowarzyszenie utrzymuje blisko kontakt z FIMEM i Europejskimi Ruchami Freinetowskimi. Od kilku lat co roku wyjeżdża około 50 nauczycieli do Szkoły Freineta w Vence (Francja), aby z bliska obejrzeć organizację pracy i niezwykłą atmosferę, a także zapoznać się z procesem powstawania wydawnictw pedagogicznych i środków dydaktycznych w Instytucie Wydawnictw Nowoczesnej Szkoły w Cannes. Wyjazdy te organizuje grupa krakowska.

Wzruszającym faktem jest wierność, wytrwałość i zapał wielu osób, które od bardzo wiclu lat trwają przy freinetowskim warsztacie całkowicie społecznej pracy, jak np. mgr Zofia Napiórkowska, dr Wanda Frankiewicz, mgr Bogumiła Kollek, mgr Regina Chorn, mgr Moszczeńska, mgr Maria Kościuszko, mgr Kazimiera Michalczak.

H. Semenowicz należy do następujących organizacji:

ZHP, ZNP „Solidarność”, Stronnictwo Demokratyczne, Unia Wolności.

Posiada następujące odznaczenia:

- Srebrny Krzyż Zasługi (po raz pierwszy), Bruksela 1937
- Srebrny Krzyż Zasługi (po raz drugi), Warszawa 1957
- Złota Odznaka za Zasługi dla Województwa Warszawskiego 1967
- Złota Odznaka ZHP 1972
- Medal Komisji Edukacji Narodowej 1975
- Nagroda I-go stopnia Ministra Oświaty 1996.

H. Semenowicz opublikowała następujące prace:

1. *Nowoczesna Szkoła Francuska Technik Freineta*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1966, Wyd. II—PSAPF, Gniezno 1995.
2. *Poetycka Twórczość Dziecka*, Nasza Księgarnia, Warszawa I Wyd. 1972, II Wyd. 1979.
3. *Celestyn Freinet: O szkołę ludową. Pisma wybrane*, Wybór i opracowanie: Aleksander Lewin i Halina Semenowicz. Tłumaczenie: Halina Semenowicz, Ossolineum, Wrocław 1976.
4. *Chleb i Róże*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1978.
5. *Freinet w Polsce*, WSiP, Warszawa 1980.
6. *Celestin et Elise Freinet. Bibliographie Internationale*, INRP, Paryż 1996.
7. *Nicolas Copernik. Bibliotheque de travail*, ICEM, Cannes 1973.
8. *Frederic Chopin. Bibliotheque de travail*, ICEM, Cannes 1976.
9. *Janusz Korczak et les droits des enfants. Bibliotheque de travail*, ICEM, Cannes 1981.
10. 12 rozdziałów w pracach zbiorowych.
11. 42 artykuły w czasopismach pedagogicznych polskich i francuskich.